Definicja finansów:

Ogół zjawisk i procesów monetarnych, związanych z generacją (emisją), gromadzeniem, przepływem i wydatkowaniem środków pieniężnych.

Ujęcie podmiotowe:

Finanse przedsiębiorstw – nauka i praktyka obejmujaca operacje monetarne przez przedsiębiorstwa. *Finanse publiczne* – nauka i praktyka obejmująca operacje finansowe przez instytuty publiczne. *Finanse osobiste* – teoria i praktyka obejmująca operacje finansowe osób fizycznych. **Bankowość** – teoria i praktyka obejmująca operacje finansowe banków. Rynki finansowe – teoria i praktyka odnosząca się do obrotu instrumentami finansowymi. Finanse ubezpieczeń – grupa zjawisk monetarnych związanych z gromadzeniem i podziałem zasobów pienieżnych przez towarżystwa ubezpieczeń.

Ujęcie przedmiotowe:

Monetarne przychody i wydatki dzielą się na przychody i wydatki rynkowe i przychody i wydatki nierynkowe.

Funkcje finansów

Stabilizacujna – polega na wpływie na przebieg procesów gospodarczych w sferze rzeczowej w kierunku stałego i stabilnego wzrostu przy optymalnym wykorzystywaniu czynników produkcji (w tym. siły roboczej) dla powiększenia poziomu życia i realizacji cełów markoekonomicznych.

Funkcja nie polega decentralizacji i jest realizowana przez rząd.
Alokacyjna – polega na podziałe zasobów produkcji na sfery prywatne i publiczne, a te sfery polega na podziałe na różne gałęzi i działy. Państwo ma rołe w zapewneniu tej funkcji poprzez regulację rynku i ochronę własności prywatnej.

Polega decentralizacji władzy między rządem i regionalnymi samorządami.

Redystrybucyjna – polega na wtórnym podziale dochodów wytworczych otrzymanych pierwotne poprzez jednostki wytworcze (np. przedsiębiorstwa) pod wpływem mechanizmu rynkowego lub regulacji administracyjnej. Jest realizowana poprzez władze centralną poprzez kary, mandaty, grzywny, składki na ubezpeczenia socjalne, podatki itd. Władze przyjmują dochody od różnych podmiotów i redystrybucjują ich między innymi podmiotami w tym. podatnikami.

Definicja pieniądza teoretyczna:

- Miernik wartości
- Środek wymiany dóbr i usług
- Środek płatniczy (transakcyjny)
- Jednostka gromadzenia bogactwa
- Jednostka miary rachunku ekonomiczego (obrachunkowa/ewidencyjna) – jednostką miary rachunku ekonomicznego.

Definicja pieniądza empiryczna: (Agregaty

monetarne, tzw. podaż pieniądza): **M0**: (*pieniądź wiekniej mocy*) jest bazą monetarną obejmujący dwie kategorie pieniądza: gotówkę w obiegu i rezerwy banków komercyjnych. Składnik podaży pieniądza, wzrost którego prowadzi do wielokrótnego wzrostu podaży

pieniądza. **M1**: (*pieniądź transakcyjny*)

agregat obejmujący oprócz gotówki w obiegu (bez rezerwów banków), depozyty monetarne złożone w bankach komercyjnych i depozyty 24-godzinne.

M2: M1 + depozyty terminowe z terminem pierwotnym (na jaki są zakładane) do 2 lat włączne oraz depozyty z terminem wypowiedzenia do 3 miesięcy włączne. Te składniki mają niższą płynność niż składniki M1.

M3: Najszerszy agregat pieniężny
M2 + dłużne papiery wartościowe z
terminem pierwotnym do 2 lat
włączne, zobowiązania banków z
tytułu operacji z przyrzeczeniem
odkupu, także jednostki
uczestnictwa funduszy rynku
pieniężnego.

Defenicja systemu finansowego:

Mechanizm, dzięki któremu są usługi pozwałające na krążenie siły nabywczej w gospodarce. Rezultatem istnienia tego systemu jest możliwość generacji pieniądza przez niefinansowe podmioty gospodarcze (np. przedsiębiorstwa) i możliwości cyrkulacji pieniędza między nimi.

Cechy współczesnego pieniądza:

- Powszechnie akceptowany i rozpoznawany
- Wytrzymały
- Przenośny i poręczny
- Łatwo podzielny na mniejsze jednostki
- Trudny do podrobienia

System finansowy definicja:

Mechanizm, dzięki któremu świadczy się usługi pozwalające na krążenie siły nabywczej w gospodarce, rezultatem którego jest możliwość współtworzenia pieniądza przez niefinansowe podmioty gospodarcze (przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe) oraz możliwość przepływu strumieni pieniężnych między nimi.

Funkcje systemu finansowego:

Monetarna to zapewnienie podstawowego instrumentu gospodarki rynkowej - pieniądza - i ułatwienie jego obiegu poprzez płatności związane z działalnością gospodarczą.

Kapitałowo-redystrybucyjna umożliwia przepływ wolnych środków pieniężnych od podmiotów posiadających je do tych, które chcą z nich skorzystać. System ten służy do przekształcania zarówno dobrowolnych oszczędności, jak i środków pozyskanych za pomocą instrumentów fiskalnych (takich jak Fundusze publiczne), w inwestycje w sferze realnej oraz w konsumpcję publiczną i indywidualną.

Kontrolna pozwala nadzorować strumienie pieniężne, w tym środki zainwestowane, wypożyczone i redystrybuowane, oraz efektywność wykorzystania majątku i środków finansowych, w tym funduszy publicznych.

System finansowy w systemie społecznym:

System prawny System polityczny Inne systemy

System ekonomiczny

- · Sfera realna
- Sfera finansowa
- Gospodarka finansowa podmiotów sfery realnej
- ·· System finansowy
- ··· Rynkowy system finansowy
- ··· Publiczny system finansowy

Rodzaje przepływów pieniężnych:

- Przepływy materialne W jedną stronę płyną usługi/rzeczy/dobra, a w drugą pieniądz. Przepływy te są uruchamiane automatycznie
- Przepływy redystrybucyjne (transfery) – to ruch pieniądza bez towarzyszenia przepływów materialnych, takich jak podatek, stypendium czy świadczenia socjalne, uruchamiane przez organy władzy. Ich cechy to:
- •• *obligatoryjność* przymusowy charakter;
- nieodpłatność (podatki są nieodpłatne w sensie bezpośrednim, ale państwo płaci społeczeństwu);
- •• **bezzwrotność** przepływ występuje, ale nie można żądać jego zwrotu.
- Przepływy rozrachunkowe transakcje finansowe, w których nie ma fizycznego przekazania gotówki, ale zobowiązują do uregulowania kwoty w przyszłości. Typowe przykłady to transakcje zapisane księgowo lub obietnice płatności, gdzie wymiana gotówki nie następuje od razu (np. przelewy bankowe, płatności kartą, transakcje kredytowe, transakcje papierami wartościowymi).

Definicja systemu

bankowego: Składa się z instytucji finansowych, regulacji i procedur, które zarządzają przepływem pieniądza, udzielają kredytów, gromadzą depozyty oraz świadczą różnorodne usługi finansowe dla klientów indywidualnych, firm i innych instytucji.

Podmioty systemu bankowego:

Banki komercyjne Banki inwestycyjne (specjalizuja sie w obsłudze dużych firm, instytucji finansowych i rządów w zakresie doradztwa inwestycyjnego zarządzania aktywami, emisji papierów wartościowych i przeprowadzania transakcji na rynkach kapitałowych) Banki centralne (zarządzają polityką pieniężną kraju, regulują system bankowy, kontrolują podaż pieniadza i stopy procentowe oraz dbają o stabilność finansową kraju) Instytucje pozabankowe (np. fundusze inwestycyjne, towarzystwa ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne, firmy kredytowe i inne, które świadczą usługi finansowe, ale nie są bankami w tradycyjnym znaczeniu) Agencie regulacyjne i nadzorcze (np. Komisja Nadzoru Finansowego Organizacje międzynarodowe (np. Bank Świtowy, Międzynarodowy

Fundusz Walutowy itp)

Klienci banków

Zadania systemu bankowego:

Przyjmowanie depozytów, Udzielanie kredytów, Świadczenie usług płatniczych, Kreacja pieniądza, Utrzymywanie płynności finansowej w gospodarce, Inwestowanie i zarządzanie aktywami,

Zarządzanie ryzykiem finansowym (np. banki oceniają zdolność kredytową klientów), Poddawanie się regulacjom i przestrzeganie prawa,

Finansowanie sektora publicznego (np. poprzez zakup obligacji skarbowych),

Tworzenie i wdrażanie innowacji finansowych (np. bankowość internetowa, cyfrowe portfele czy blockchain).

Dwuszczeblowa struktura systemu bankowego:

↓System Bankowy↓ Bank Centralny Banki komercyjne

Niezależność NBP:
Niezależność instytucjonalna: NBP sam powołuje i odwołuje zespół
Niezależność funkcjonalna: NBP sam ustala funkcje, cele i zadania.
Niezależność finansowa, dochody NBP pochodzą z prowadzenia polityki pieniężnej, operacji otwartego rynku, inwestycji rezerw walutowych, emisji waluty.
Zyski NBP wykorzystują np. na utrzymanie stabilności finansowej, nadzór nad systemem bankowym i kontrola inflacji.

Cele NBP:

Stabilność cen (kontrola inflacji)
Stabilność systemu finansowego
(Dba o stabilność sektora
bankowego i innych instytucji
finansowych w Polsce, nadzorując
je i podejmując działania w celu
uniknięcia kryzysów finansowych.)
Utrzymywanie stabilności kursu
walutowego, zarządzanie
rezerwani walutowymi (Monitoruje

rezerwami walutowymi (Monitoruje kurs walutowy, aby zapewnić stabilność waluty narodowej i zarządza rezerwami walutowymi kraju, co wpływa na stabilność waluty i na płynność rynków finansowych.)

Rozwój gospodarczy (Podejmuje działania mające na celu wspieranie wzrostu gospodarczego w Polsce, tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia i rozwoju przedsiebiorczości)

Podejmowanie działań w celu zapewnienia płynności systemu finansowego - NBP zapewnia odpowiednią płynność na rynkach finansowych, umożliwiając funkcjonowanie systemu płatniczego.

Kontrola polityki pieniężnej - NBP kształtuje i realizuje politykę pieniężną, kontrolując podaż pieniądza i stopy procentowe w kraju.

Elementy polityki pieniężnej NBP:

Stopy procentowe
Operacje otwartego rynku
Rezerwy obowiązkowe
Cel inflacyjny
Komunikacja i transparentność

Strategie polityki pieniężnej.

Kontrola podaży pieniądza Kontrola kursu walutowego Kontrola stóp procentowych Bezpośredni cel inflacyjny Eklektyczna (realizacja kilku celów strategicznych polityki pieniężnej)

Instrumenty polityki pieniężnej:

Stopy procentowe Operacje otwartego rynku System rezerwy obowiązkowej Operacje depozytowo-kredytowe

Rodzaje operacji bankowych:

Tradycyjne czynności bankowe:
Operacje czynne – udzielanie
kredytów
Operacje bierne – przyjmowanie
depozytów

Operacje pośredniczące – prowadzenie rachunków bankowych i rozliczenia pieniężne *Według prawa bankowego:*

Według prawa bankowego Zzymności zarozoryyowano

Czynności zarezerwowane wyłącznie dla banków Czynności względnie bankowe Inne

Przekrój podmiotowy sektora finansów publicznych:

Władze ustawodawcze szczebla centralnego (parlament) oraz władze szczebla pośredniego (rady regionalne) i szczebla samorządowego (rady gminne); Władze wykonawcze (rządy, zarządy itp.) wymienionych wyżej

zarządy itp.) wymienionych wyżej szczebli; 1)
Władze kontrolne działające w 2)

imieniu władz stanowiących (w Polsce: Najwyższa Izba Kontroli; Regionalne Izby Obrachunkowe); Aparat skarbowy zajmujący się bieżącą realizacją dochodów i wydatków publicznych i ich kontrolą (np. tzw. policja skarbowa)

Podmioty, które są finansowane z funduszy publicznych (jednostki budżetowe)

Przekrój prawny sektora finansów publicznych:

1) konstytucja 2) prawno budżetowe 3) coroczne ustawy budżetowe i uchwały budżetowe samorzadów 4) ustawy podatkowe 5) ustawy o pozabudżetowych funduszach publicznych 6) ustawy o finansach samorządowych (lokalnych, regionalnych) 7) ustawy regulujace działalność ministra skarbu/aparatu finansowego 8) ustawa karnoskarbowa 9) ustawa o zobowiązaniach podatkowych 10) akty normatywne regulujące działalność ministrów (finansów) 11) akty wykonawcze, wydawane przez ministra finansów (skarbu)

Przekrój instytucjonalny:

Budżet państwa Budżety samorządowe szczebla podstawowego lub wyższego (powiatu samorządowego, regionu samorządowego);

Fundusze ubezpieczeń społecznych; Pozostałe fundusze publiczne; Fundacje publiczne.

Przekrój instrumentalny:

1)Podatki centralne

2)Podatki lokalne

3)Opłaty

4)Cła

5)Dochody z majątku publicznego (np. Dywidendy, renty)

6)Składki na ubezpieczenie społeczne

7)Subwencje

8)Dotacje;

9)Kredyty i pożyczki publiczne

Przekrój techniczny:

Klasyfikacja budżetowa; Procedura budżetowa; Metody planowania dochodów i wydatków

Podmioty wchodzące w skład sektora finansów publicznych:

- 1)organy władzy publicznej 2) jednostki samorządu terytorialnego, związki metropolitalne
- 3) jednostki budżetowe
- 4) samorządowe zakłady budżetow
- 5) agencje wykonawcze
- 6) instytucje gospodarki budżetowe
- 7) państwowe fundusze celowe;
- 8) ZUS i Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS 9) NFZ
- 10) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej
- 11) uczelnie publiczne
- 12) Polska Akademia Nauk i tworzone przez nia jednostki organizacyjne
- 13) państwowe i samorządowe instytucje kultury
- 14) inne państwowe lub samorzadowe osoby prawne utworzone na podstawie odrebnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego; 15)Bankowy Fundusz Gwarancviny.

Definicja Skarbu Państwa:

Majątek państwa – ziemię, lasy, kopalnie, drogi publiczne itp., razem z należnościami i zobowiazaniami.

Fiskus – abstrakcyjna osoba prawna, umożliwiająca państwu uczestnictwo w obrocie prawnym, zarówno wewnętrznym, jak i zagranicznym.

Urząd – mający na celu ochronę interesu majatkowego państwa, obecnie pełniony przez Prokurature Generalna Rzeczypospolitej Polskiej

Definicja budżetu państwa:

Plan finansowy określający wydatki i dochody na określony okres. zazwyczaj rok fiskalny. Jest kluczowym dokumentem zarządzania finansami publicznymi, ustalajacym ramy wydatków i źródeł dochodów potrzebnych do ich pokrycia, wyrażonym w formie bilansu dochodów i wydatków.

Główne etapy procedury budżetowej w Polsce.

Opracowanie projektu budżetu państwa (Rada Ministrów, Minister Finansów, Dysponenci cześci budżetowych) → *Uchwalanie* budżetu Państwa (Sejm, Senat, Prezydent RP) → *Wykonanie* budżetu państwa (Rada Ministrów, Minister Finansów, Dysponenci cześci budżetowych) Kontrola wykonania budżetu państwa (Sejm, NIK)

Funkcje budżetu państwa:

Redystrybucyjna polega na przekształcaniu dochodu narodowego poprzez działania fiskalne dla wpływu na procesy produkcji, podziału PKB oraz funkcionowanie mechanizmu rynkowego. Stabilizacyjna służy łagodzeniu wahań cyklu koniunkturalnego i promowaniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Alokacyjna związana z dostarczaniem przez sektor publiczny dóbr publicznych i społecznych. Fiskalna polega na gromadzeniu dochodów na rzecz państwa oraz ich dystrybucji. *Ustrojowa* określa w konstytucji zakres uprawnień władzy ustawodawczej i wykonawczej w sprawach budżetowych. **Demokratyczna** uwzględnia udział społeczeństwa w procesie opracowywania i realizacji budżetu. Kontrolna-koordynacyjna analizuje przyczyny niewykonania budżetu pod względem dochodów i wydatków. Bodźcowa zachęca podmioty do pozytywnego reagowania na instrumenty budżetowe, zwłaszcza w zakresie podatków. *Planowania* tworzenie prognoz dotyczących dochodów i wydatków budżetowych. Prawna odnosi się do zgodności działań budżetowych z prawem. Kredytowa ocenia zdolność państwa do zadłużania się. Administracyjna umożliwia racjonalizację wydatków w sytuacji trudności finansowych,

takich jak deficyt budżetowy.

Zasady budżetowe.

Zasada jedności formalnej: W każdym państwie w danym czasie powinien istnieć tvlko jeden budżet. który może przyjmować forme funduszu, planu lub aktu prawnego. Chociaż istnieją parabudżety, takie jak fundusze celowe, zgodnie z którymi środki są przeznaczane na określone cele, na przykład Narodowy Fundusz Zdrowia w Polsce.

Zasada jedności materialnej:

Dochody budżetowe maja charakter ogólny i nie powinny być ściśle powiązane z konkretnymi wydatkami. Istnieją jednak wyjątki, takie jak w przypadku opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu, które moga być przeznaczone wyłacznie na programy profilaktyczne związane z alkoholem.

Zasada zupełności: Wszystkie dochody i wydatki publicznych podmiotów gospodarczych są ujęte w budżecie. Aktualnie stosuje się podeiście elastyczne, które uwzględnia zarówno budżetowanie brutto, jak i netto, aby uwzględnić dochody generowane przez instytucje publiczne.

Zasady techniczno-budżetowe: Budżet powinien być roczny,

szczegółowy, przejrzysty, oparty na przyszłych prognozach oraz realnych założeniach.

Grupy wydatków publicznych:

Dotacje i subwencje, Świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki bieżace jednostek budżetowych, Wydatki majątkowe, Wydatki na obsługe długu skarbu państwa, Środki własne UE.

Grupy dochodów publicznych:

Daniny publiczne, które sa obowiazkowym ciężarem nakładanym moca ustaw badź uchwał (JST) na podmioty gospodarcze lub gosp. dom. (np. Podatki, cło). *Dochody z praw* majatkowych, którymi sa dochody z najmu (dzierżawy) majątki oraz dywidendy z tytułu udziału władz publicznych w majątku przedsiębiorstw. Pozostałe dochody (różnego rodzaju opłaty).

Pojecie podatków:

Podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. **Podatek** jest to: "pieniężne, nieodpłatne, przymusowe, bezzwrotne, ogólne, jednostronne świadczenie nakładane przez państwo lub inny podmiot publicznoprawny na mocy przepisów prawnych".

Funkcje podatków:

Fiskalna: Polega na generowaniu dochodów budżetowych państwa i władz lokalnych. W Polsce pełni ja głównie podatek od towarów i usług, akcyzowy, od osób fizycznych oraz od osób prawnych. Istotne jest, aby podatki odpowiadały potrzebom publicznym, uwzględniając zdolność podatników oraz unikając nadmiernego obciażenia.

Redystrybucyjna: Obejmuje podział dochodów i majatku narodowego miedzy podatników oraz państwo i organy samorządu terytorialnego. Może działać na poziomie szerokim, poprzez wtórny podział dochodów w gospodarce, lub waskim, koncentrujac sie na kształtowaniu funduszy nabywczych tylko dla ludności. Podatki moga być wykorzystywane do zmnieiszania nierówności dochodowych poprzez różnicowanie stawek, progresje, kwoty wolne od opodatkowania oraz system ulg i zwolnień.

Stymulacyjna: Ma na celu promowanie rozwoju gospodarczego poprzez sprzyjanie konkretnym podatnikom i rodzajom działalności gospodarczej. Może to być osiągnięte poprzez różnicowanie stawek, ulgi oraz zwolnienia podatkowe.

Klasyfikacje podatków:

- Wg kryterium przedmiotowego: dochodowe, przychodowe, majątkowe, konsumpcyjne
- Wg kryterium przerzucalności: pośrednie, bezpośrednie
- Wg władztwa podatkowego: centralne, lokalne

Elementy konstrukcji podatków:

W literaturze przedmiotu do elementów konstrukcji podatku zalicza się:

- podmiot podatku,
- · przedmiot podatku,
- · podstawę opodatkowania,
- stawki i skalę podatkową,
- · zwolnienia i ulgi,
- warunki płatności podatku.

Przykłady parapodatkowych instrumentów finansowych.

Przykłady opłat:

- targowa,
- uzdrowiskowa,
- miejscowa,
- od posiadania psów,
- reklamowa.

Deficyt budżetowy, co do zasady, definiuje się jako nadwyżkę wydatków nad dochodami danego budżetu (w cyklu jednorocznym) lub też jako tę część wydatków budżetu która nie znajduje pokrycia w dochodach.

Państwowy dług publiczny

to wartość nominalna zadłużenia jednostek sektora finansów publicznych ustalona po wyeliminowaniu wzajemnych zobowiązań między jednostkami tego sektora.

Klasyfikacja źródeł finansowania przedsiębiorstw:

Finansowanie zewnętrzne to kapitał pozyskiwany spoza przedsiebiorstwa

Finansowanie wewnętrzne
natomiast to środki generowane w
trakcie działalności

Cechy kapitału własnego:

• jest stabilnym źródłem finansowania przedsiębiorstwa • jest bezterminowy • uczestniczy w stratach przedsiębiorstwa • stanowi gwarancję dla wierzycieli.

Cechy kapitału obcego:

• Elastyczne źródło finansowania • Odpłatny • Daje korzyści podatkowe • Tańszy • Oferowany na określony czas • wykorzystanie często wymaga zabezpieczeń.

Elementy sprawozdania finansowego:

Bilans

Rachunek Zysków i Strat Rachunek Przepływów Pieniężnych Zestawienie zmian w kapitale własnym Informacja dodatkowa

Wstępna analiza sprawozdania finansowego

Ocena sytuacji finansowej przedsiębiorstwa przeprowadzana jest najczęściej w dwóch etapach:

- Analiza strukturalna (pionowa) skupia się na udziale poszczególnych pozycji bilansu lub rachunku zysków i strat.
- Analiza dynamiki (pozioma) natomiast porównuje składniki sprawozdania finansowego w określonym czasie.

Płynność finansowa to zdolność przedsiębiorstwa do terminowego regulowania swoich bieżacych zobowiazań.

Wypłacalność finansowa to zdolność przedsiębiorstwa do terminowego regulowania ogółu zobowiązań.

Rentowność firmy mierzy efektywność zarządzania, będąc relacją zysku do kapitału. Analiza rentowności polega na porównywaniu osiągniętych wyników z poprzednimi okresami lub planowanymi. Wyższe wartości wskaźników rentowności sugerują lepszą zdolność generowania zysków i efektywne zarządzanie przedsiębiorstwem.

Zadłużenie firmy. Ocena poziomu zadłużenia pomaga również ustalić, czy środki finansowe pochodzą od właścicieli czy zewnętrznych kredytodawców.

Definicja gospodarstwa domowego: definiuje się podstawową jednostką gospodarującą, której celem jest

zaspokojenie potrzeb jego członków Funkcje gospodarstwa domowego:

- produkcja/konsumpcja, wspieranie gospodarki • zaspokajanie potrzeb czp rodziny • zarządzanie zasobami, oszczędnoścą i inwestycje
- reprodukcja społeczna ochrona i opieka • edukacja, rozwijanie więzi społecznych.

Źródła finansowania konsumpcji gospodarstw domowych:

Finansowanie konsumpcji gospodarstw domowych obejmuje wydatki na produkty i usługi niezbędne do zaspokojenia potrzeb społeczeństwa. Finansuje się je poprzez systemy rynkowe i publiczne.

Dochód rozporządzalny:

Dochód dostępny do wydania lub Dochód gotówkowy do dyspozycji

Dochód do dyspozycji:

Dochód dostępny do użytku lub Dochód przeznaczony na dyspozycję

Przesłanki i cele gromadzenia oszczędności.

Motyw transakcyjny: Dotyczy potrzeby posiadania gotówki do bieżących wydatków oraz zapewnienia płynności finansowej gospodarstwa domowego. Ważne czynniki to efektywność systemu płatniczego oraz rozmiar szarej strefy.Motyw

przezornościowy/ostrożnościowy/ bezpieczeństwa finansowego:

Polega na gromadzeniu środków na nieoczekiwane wydatki, takie jak emerytura, edukacja czy niespodziewane zdarzenia losowe, aby zapewnić sobie stabilność finansową. Motyw portfelowy (spekulacyjny): Związany z preferencjami ryzyka i poziomem stóp procentowych. Oszczędzający mogą dostosowywać strukturę swoich oszczędności w zależności od tego, jak bardzo są skłonni ryzykować oraz jakie stopy procentowe są obecnie na rynku.

Budżet gospodarstwa

domowego: Pieniężne i niepieniężne przychody i rozchody gospodarstwa domowego za dany okres. Rynek finansowy jest to rynek, na którym dokonuje się obrotu instrumentami finansowymi. Obok rynku dóbr i usług oraz rynku pracy, rynek finansowy jest trzecim najważniejszym segmentem gospodarki rynkowej.

Segmenty rynku finansowego:

Pieniężny, kapitałowy, instrumentów pochodnych, walutowy.

Instrument finansowy to

kontrakt regulujący zależność finansową między dwiema stronami, zwanymi strona długą (long party) i strona krótka (short party). Każdy instrument finansowy obejmuje tę zależność.

Instrumenty finansowe dzielimy na:

- · Którymi się obraca na rynku
- W przypadku których nie występuje obrót na rynku.

Klasyfikacja rynku kapitałowego.

Według kryterium miejsca obrotów:

Publiczny (od 150 osób) Niepubliczny (do 150 osób)

Według kryterium miejsca emisji i sprzedaży:

Pierwotny, Wtorny

Według kryterium sfery obrotu zorganizowany:

Regulowany, giełdowy, pozagiełdowy, alternatywny system obrotu

Uczestnicy rynku kapitałowego w Polsce.

- Narodowy Bank Polski;
- Podmioty finansowe;
- -banki komercyjne,
- -fundusze inwestycyjne/emerytalne,
- -towarzystwa ubezpieczeniowe,
- -zarządzający aktywami;
- podmioty organizujące lub pośredniczące w obrocie instrumentami finansowymi:
- -Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie i BondSpot,
- -domy maklerskie i biura maklerskie,
- -animatorzy rynku,
- -doradcy inwestycyjni i maklerzy;
- Inwestorzy indywidualni i instytucjonalni;
- Komisja Nadzoru Finansowego, jako regulator;
- Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych.

Rodzaje ryzyka w inwestycjach.

Miary ryzyka inwestycji w akcje.

Wynikające z rozkładu stopy zwrotu, Wynikające z funkcji zależności od czynników ryzyka.

Pojęcie ubezpieczeń:

Ekonomiczne - zapewnia pokrycie przyszłych potrzeb majątkowych jednostek w przypadku zdarzeń losowych, rozkładając ciężar finansowy na wiele osób.

Finansowo-organizacyjne - to forma organizacji funduszu ubezpieczeniowego, opartego na wpłatach uczestników.

Prawne - to umowa, w której ubezpieczyciel zobowiązuje się do świadczenia w razie wypadku, a ubezpieczający do płacenia składki.

Funckje ubezpieczeń:

Kompensacyjna (polega na wypłacie pewnej kwoty w postaci odszkodowania w razie zaistnienia zdarzenia, od którego podmiot był ubezpieczony)

Prewencyjna (dotycząca zapobiegania niepożądanym zjawiskom i uświadamiania zagrożeń; jest ona realizowana m.in. przez: regulację rzek, umacnianie wałów ochronnych, budowę piorunochronów, profilaktykę, przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, zasady ruchu drogowego i przepisy o ochronie środowiska)

Represyjna, która polega na przeciwdziałaniu szkodzie w momencie jej powstania, aby nie dopuścić do jeszcze większych strat, np. gaszenie pożaru, budowa wału ochronnego podczas powodzi.

Funkcje finansowe ubezpieczeń gospodarczych

Fiskalna: dostarczanie państwu lub innym podmiotom publicznym dochodów poprzez płacone składki z tytułu ubezpieczenia społecznego osób zatrudnionych w sektorze ubezpieczeniowym.

Redystrybucyjna: kumulowanie i odpowiednie rozdzielanie środków finansowych.

Lokacyjna: inwestowanie wolnych środków finansowych zgromadzonych przez zakłady ubezpieczeń w różne instrumenty finansowe w celu osiągnięcia dodatkowych dochodów.

Interwencyjna: stwarzanie bodźców zmierzających do zmniejszenia stopnia zagrożenia ubezpieczonego przedmiotu.

Kontrolna: kontrola postępowania ubezpieczającego z ubezpieczonym przedmiotem.

Klasyfikacja ubezpieczeń:

Gospodarcze Zdrowotne Spoleczne Majątkowe, Osobowe Obowiązkowe, Dobrowolne Działalność

ubezpieczeniowa i

reasekuracyjna polega na przyjmowaniu ryzyka od zakładów ubezpieczeń lub reasekuratorów oraz dalszym rozprowadzaniu tego ryzyka. Obejmuje również oferowanie ochrony przed skutkami zdarzeń losowych.

1)Definicja finansów, Ujęcie podmiotowe

Finanse przedsiębiorstw, publiczne, osobiste, Bankowość, Rynki finansowe, Finanse ubezpieczeń, **przedmiotowe**

2)Funkcje finansów

Stabilizacyjna, Alokacyjna, Redustrybucyjna

3)Definicja pieniądza teoretyczna

3)Definicja pieniądza teoretyczna 3)Definicja pieniądza emperyczna M0, M1, M2, M3

4)Defenicja systemu finansowego 4)Cechy współczesnego pieniądza 4)System finansowy defenicja 5)Funkcje systemu finansowego: Kapitałowa, Finansowa-Redestybucyjna, Kontrolna

5)System finansowy w systemie społecznym

6)Rodzaje przepływów pieniężnych

Materialne, Redystrybucyjne (obligatorność, nieodpłatność, bezzwtotność), Kapitałowe

- 7) Definicja systemu bankowego
- 7) Podmioty systemu bankowego
- 8) Zadania systemu bankowego
- 8) Dwuszczeblowa struktura systemu bankowego
- 8) Niezależność NBP
- 9) Cele NBP
- 10) Elementy, strategie, polityki, rodzaje polityki pieniężnej NBP
- 11) Przekrój podmiotowy/prawny sektora finansów publicznych 12)Przekrój

instytucjonalny/instrumentalny/te chniczny

- 13) Podmioty wchodzące w skład sektora finansów publicznych
- 14) Definicja Skarbu/Budżetu Państwa, Główne etapy procedury budżetowej w Polsce.
- 15) Funkcje budżetu państwa:
- 16) Zasady budżetowe
- 17) Grupy wydatków/podatków publicznych, pojęcie podatków
- 18) Funkcje podatków

19) Klasyfikacje, Elementy konstrukcji podatków, Przykłady parapodatkowych instrumentów finansowych.

20) Deficyt budżetowy, Państwowy dług publiczny, Klasyfikacja źródeł finansowania przedsiębiorstw,

Cechy kapitału własnego/obcego 21) Elementy sprawozdania finansowego, Wstępna analiza sprawozdania finansowego, Płynność, wypłacalność finansowa

22) Rentowność/Zadłużenie firmy Definicja/funkcje gospodarstwa domowego, Źródła finansowania konsumpcji gospodarstw domowych 23) Dochód rozporządzalny/ do

dyspozycji, Przesłanki i cele gromadzenia oszczędności. Budżet gospodarstwa domowego 24) Defenicja/Segmenty ryneku finansowego, Instrument finansowy, Klasyfikacja rynku finansowego

25) Uczestnicy rynku kapitałowego w Polsce, rodzaje ryzyka w inwestycjach, miary ryzyka inwestycji w akcje. 26) Pojęcie/Funkcje ubezpieczeń

26) Pojęcie/Funkcje ubezpieczen 27) Funkcje finansowe ubezpieczeń gospodarczych Klasyfikacja ubezpieczeń Działalność ubezpieczeniowa i reasekuracyjna

1) Najwyższa stopa procentowa – Lombardowa 2) Cel inflacyjny NBP wynosi – 2.5% +/- 1% 3) Zarządzanie pasywamu banku komercyjnego dotyczy – depozytów 4) Niezależność NBP, która odnosi się do określania trybu powoływania i odwoływania organów NBP to – instytucjonalna 5) Do wydatków publicznych zalicza się – bieżące 6) Do zasad techniczno-budżetowych nie zalicza się – operacyjność	1) System finansowy jest częścią strefy realnej: Falsz 2) W Poslce obowiązuje dwuszczebłowa struktura systemu bankowego: Prawda 3) Przepływy redustrybucyjne charakteryzują się fakultatywniścia: Falsz 4) Bank centralny obsługuje gospodarkę finansową władz publicznych: Prawda 5) Funkcja kapitałowo-redystrybucyjna sys. finansowego umożliwia przepływ wołnych pieniędzów od podmiotów mających ich do podmiotów chcących ich korzystać:True	13) Płynność finansowa prezedsiębiorstwa oznacza zdolność do terminowej realizacji nałeżności – Falsz 14) Wskaznik ROA na 0,05 oznacza że 1żł majątki firmy generuje 5gr zysku netto – Prawa 15) Prosta spółka akcujna (PSA) może być założona przed jednoosobową sp. z o.o. – Fałsz 16) Gospodarstwa domowe stanowią podmiot stopy finansowej: Falsz
7) Subwencja, która dotyczny obciążeń JST nowymi zasadami związanymi z pomocą społeczną oraz dodatkowymi mieszkanoiwymi to: równoważąca 8) Do celu podatków nie zalicza się: odpłatność 9) Kapitał stały w przedsiębiorstwie obejmuje: Kapitał własny wraz z długoterminowymi zobowiązaniami 10) Aniołowie biznesu: funkcyjna na rynku nieformalnym 11) Analiza bilansu składa się z dwóch etapów: analiza wstępna i wskaznikowej	6) Budżet państwa jako fundusz odnosi się do rozmiarów, żródeł i struktury przewidywanych wpływów budżetowych oraz rozmirów i kierunków płanowanych wydatków – Falsz 7) Podatki pełnia funkcje fiskalną tak że jak i pozafiskalną – Prawda 8) W przypadkach z przepisami prawa, zapłacony podatek może podlegać zwrotowi – Prawda	17) Konsumpcja gospodarstw domowych finansowana jest jedynie w ramach rynkowego systemu finansowego: Prawda 18) Ograniczenia budżetowe gospodarstw domowych odnoszą się do środkow niezbędnych do zaspokojania nieograniczonych potrzeb – prawda 19) Oszczędności dotyczą wszelkich aktywów wykorzystywanych w celu zaspokojenia bieżących potrzeb gospodarczych – Falsz
12) Symptomem pogarszającej się situacji finansowej przedsiębiorstwa jest w m.in.: zmiejszający się poziom wskaznika płynności szybkiej 13) Kapitał obrotowy netto – ujemna jego wartość oznacza stosowanie agresywnej strategii zarządzania KON 14) Motyw oszczędzania związany z gromadzeniem środków na nieprzewidziane wydatki to – ostrożnościowy 15) Prowadzenie finansowej ewidencji dochodów i wydatków gospodarstwa domowego to – cash flow	9) Finanse publiczne dotyczą procesów związanych z powstawaniem i rozdysponowaniem pieniędzów publicz. zapewniających ruch sektora publicz.: Prawda 10) Zgodnie z obowiązującym prawem w PL kontrola wykonania budżetu państwa łeży w kompetencjach wyłącznie sejmu – Falsz 11) Żródłem krótkoterminowego finansowania firmy jest między innymi kredyt kupiecki – Prawda 12) Żródłem kapitału własnego firmy jest między innymi emisja obligacji – Falsz	20) Dochód rozporządzalny uwzgłednia zapłacone raty kredytów oraz innych stałych zobowiązań – Falsz 21) Podatki są przykładem nierynkowych strumieni pieniężnych – Prawda 22) Pieniądz w ruchu to inaczej zasob pieniądza – Falsz 23) Rynek kapitałowy jest najbardzuej płynnym segmentem rynku pieniądza – Falsz 24) Na rynku monetarnym występują instrumenty o charakterze dłużnym – Prawda
16) Do form zabiezpieczeń osobistych kredytowania nie zalicza się – hipoteki 17) Motyw oszczędzania związany z poziomem rynkowej stopy procentowej i poziowem awersji do ryzyka to – motyw spekulacyjny 18) Skutkiem inflacji jest – osłabienie do oszczędzania skłonności 19) Pieniądz tranzakcyjny to określenie do – M1 20) Rynek kapitałowy – służy do transferu kapitału		